

SZARVAS és VIDEKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Beliczey-utca 11. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRLÉNYTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADATNAK.

MEGJELENIK MINDEN VÁSÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 kor. — Félévre . . . 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor. — Egyes szám . 16 fill.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.

Hirdetéseket jutányos áron elfogad

Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

Népnevelésünk.

Vessünk egy átfutó pillantást népnevelésünk néhány évtizedi lefolyása felett s föltétlenül szemünkbe ötlik azon reform, mely hazánkban rövid évtizeden át lezajlott. Ne menjünk nagyon vissza, s tapasztalhatjuk, hogy a néptanítói állás, mely lenézett, csaknem megvetett volt, minnek oka nagyjából magában a tanító egyéniségében rejlett, manapság társadalmunk tetemes részét öleli fel s tölti be azon álláspontot, melynek betöltésére magas hivatásának fogva hivatva van. Azelőtt a tanító, ha írni, olvasni, énekelni (inni) tudott, képzettsége a népnevelés magas feladatának megfelelt. S kik érték el többnyire ezen állást? A falu legtudálékosabb emberei, kik erre előképzettséggel nem bírtak, hanem a néptanítást mellékfoglalkozásként üzték, s ebből levonhatjuk a következtetést, hogy a tanítás mellékes foglalkozásként üzve, milyen nevelést nyújthatott.

Egy kis olvasás, egy kis számolás és írás. S ezt is meddig tartotta meg a gyermek? a míg az iskolában volt, míg annak a küszöbét át nem lépte. Mert onnan kikerülve, olvasni legfeljebb a már kiskorától csaknem kívülről ismert énekeket olvasta. Irni pedig egyáltalán nem kellett, mert ha valamit számba akart venni, ott volt a rovás, arra felmetszette s ha valamit eladott, egy kézfogás képezte az adásvételi szerződést. Ha éppen valamit írásba kellett foglalni, ott volt a nótárius, a ki megcsinálta s a felek leirt nevük után

tettek egy ügyetlen keresztvonást, mely még gyakran mai napig is, csahatlan szegénységi bizonyítványa sok tudatlanságnak.

Ezen kellett segíteni, amikor is a tanítók tudományos kiképzetése, a hiányos tanrendszer czélszerűsítése s a tanítói hivatalnak tisztességes fizetés által a lenézésből, a megvetés alacsony-ságából való felmentésére czéloztak.

Az idő megértette a népnevelés esdő szavát, mely által a lábadozó beteg teljesen felgyógyult. A néptanító egyedüli feladata, hogy növendékeinek ismeretkörét minden irányban gyarapítsa s ezt csak akkor éri el, ha önmagát már eléggé kiképezte, a mint azt Rousseau is mondja: „Nem ismétlem elégszer, hogy a gyermek mestere lehess, magad mesterének kell lenned.“ Olyan igazság ez, melyet minden néptanítónak aranymondai közé kellene soroznia, mert miképpen felelhetne meg másképp a népnevelés magas hivatásának, mint úgy, hogy naponkénti olvasás, tanulás által (haladva a korrallal) önismeretét is szélesbíti.

Tulságba esni azonban itt sem szabad, mert a teljes elsajátítás nélkül bármennyi ismeretet és a tudományok bármely halmazát képes is előadni tanítványainak, csak fél munkát végez. Az elméletnek karöltve kell járni a gyakorlattal, mert noha a betükből merített tudomány magában véve is egy megfizethetetlen kincs, de az elmélet és gyakorlat között még sok keserű csalólás és sok fájdalmas bukás van. A tanító hivatása az értelmiséget oly irányban kifejteni, hogy

tanítványait az élethezi ügyességekre képesekké tegye. Tanítóink legtöbbje abban hibázik, hogy vagy igen keveset tanítanak, vagy pedig igen sokat akarnának növendékeikkel felölelteni. Ebből következik népünknek a tudatlansága, esetleg tudálékossága. Éppen azért legyen minden tanítónak a feladata az arany közép-út megválasztása.

Lássuk tehát, hogy minő hivatása van a néptanítónak, midőn tanítványainak az ismeretét akarja gyarapítani, különösen a reáltudományokban, melyek a földrajz, történelem, természetrajz és természettan.

A földrajz oktatás a népiskolákban elkerülhetetlen, mert egyrészt a gyermek megismerkedik hazájának fekvésével a végtelen űrben, másrészt a földnek fokozott átalakulásában, felosztásában mindenütt Isten hatalmát, bölcsességét és jóságát tanulja ismerni. A földet úgy kell tekinteni a gyermeknek, mint az emberiségnek Istentől rendelt lakhelyét, a hol az embernek folytonosan terjeszkednie kell, a földet megnepeíteni s hatalmába hajtani az írás szavai szerint. Azért a néptanítónak nem szabad megállapodnia ott, a hol a földrészek a térképen ki vannak jelölve, hanem szükséges megismertetni a gyermekekkel az eszközöket, melyeket a földön való terjeszkedésre fel kell használni, melyekkel a földet magára nézve hasznossá tudja tenni. Ilyen eszközök a földmivelés, kereskedelem, bányászat, halászat, hajózás stb. melyekből megtaníthatja tanítványait, hogy egyrészt mint

SZARVAS és VIDEKE TÁRSZAJA.

Költemények.

Irta: ifj. Nuszbec Sándor.

Ne nézz a magasba . . .

Ne nézz a magasba, ne tekints az égre,
Bámuló, bájoló a te szemed fénye!
Ha az a jó Isten odafenn meglátja,
Hogy te is ott legyél angyalai között
Oh! majd azt kívánja!

Reszketek térted, karjaimba zárlok;
Van elég anyyala az égi világnak!
Maradj itt örökre az én szívem felett,
Két szelíd szeméddel, te tedd ragyogóvá
Földi életemet!

Látod, írniék én . . .

Látod, írniék én sok verset
Nem is egyet, de tün százat!
De hiába, ha mindig egy,
Csak egy gondolatom támad!

S hogy mi az az egy gondolat?
Hiszen tudod! — Miért kérde?

Az, hogy még a siron túl is
Híven szeretlek én téged!

Hosszú idők álma . . .

Hosszú idők álma teljesült hát végre,
Feljutottam én is a ragyogó égre!
Az én csillagom is — bár még halaványan —
Nyert egy parányi tert a többi ragyogó
Szép csillag sorában!

Oly magas az az ég: a költészet ege!
Hogyha alá nézek, fejem szédül bele . . .
Nem is maradok ott, lerepülök vágyva
Az én izei-piezi barna angyalomnak
Ölélő karjába.

De ha már leszállok, akkor — úgy gondoltam —
Megmutatom azt is, hogy odafenn voltam!
S öröközöl koszorúl költözgettem neked
Halántéknod körül, eben hajad körül
Az lepezzen eket!

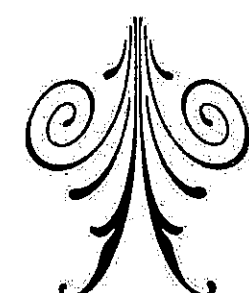
S a másik mit hoztam, az egy fehér fátyol,
Gonddal szövögetve, ezüst holdsugarból . . .
— Terítsd csak magadra, hiszen jól áll nagyon!
Azután ölelj meg, azután csókolj meg
Én kis menyasszonyom!

Erdélyből.

Hegyekkel van körülvéve ez a tájék,
Messze földre — én Istenem én teremtem —
Hogy is látnék!
Messze földre, nyíló róna közepébe,
Hívogató, csalogató sugár-torony
Tetejébe.

De a lelkeim általröpül a hegyeken,
Esti szellő viszi, viszi a rózsámhoz
Egyenesen,
Jól tudja, hogy egész valóm oda vágyik,
Oda-oda, a hol az a sugár, fehér
Torony látszik!

. . . A kert fája virágokkal telis-tele . . .
Hallod édes egyellenem, mit susog a
Falevele?
Azt susogja, hogy a míg a csillag ragyog
A szívemmel, a lelkeimmel örökre a
Tied vagyok!

uralkodik a természet az emberen, másrésről mint uralkodik az ember a természetben. Igen természetes, hogy az egyetemes földrajzból a néptanítónak csak a legfőbbeket kell előadni, különben a hivatását átlépi. A földrészek között Európa, az országok között Magyarország lép előtérbe, tehát legtermészetesebb, hogy legkövetkezőben tárgyalandó a hazá, azután Európa s így a távolság növekedésével fogy az előadás részletessége.

Ezen elv áll a történet előadásánál is. Itt is első a hazai történelem, melynek tanítása által feladatául kell kitűznie néptanítóinknak, hogy a serdülő nemzedék a hazá multjával, nagyszerű eseményeivel, nagy fontosságú intézkedéseivel, a nagyérdemű honfiak tetteivel megismerkedjék, továbbá, hogy a történelemből bölcsességet merítsen, a nagy férfiak tetteiből megtanulja, miképpen kell magának a hazá előtt érdemeket szerezni. Általában a néptanító hivatása nem az, hogy a gyermeket pozitív történelmi ismeretekkel elhalmozza, hanem, hogy egyrészt anyagot szolgáltatson a nemzeti öntudat ébresztésére, másrészt fogékonytá tegye a szép, jó és nemes iránt s a közjóért önfeláldozásra buzdítsa és lelkesítse.

Hogy tulságos részletes ne legyek, elmelőzve a mellékesebb tudományokat, mint rajz, zene stb., szólan fogok még a számtan, természetrajz és természettan előadásáról.

A számtanról csak röviden annyit, hogy az egyszerű négy alapműveletre fordítva az egész időt, a többi mellőzendő volna, mert tudva azt, hogy az összes más és felsőbb műveletken alapuló levezetések mégis ezekből indulnak ki, jobban mondva ezeken alapulnak, hagyja azt a magasabb ismeretek terjesztésére hivatott iskolák, intézetek ügykörére.

A természetrajz előadásában nem lehet a célja a népiskoláknak, azoknak tudományos megismertetése a természeti testek terjedelmes osztályozása, hanem a helyett azoknak legegyszerűbb elvek szerinti összeállítás, áttekintése, az állatok, különösen pedig a növények sajátosságos alkotása, életszerveik működése s az azokban rejlő gyógyszerek vagy mérges növények sajátosságos elsajátítása. A természetrajzi oktatásnál sem szabad a tanítónak elmulasztani, hogy az ő tanítványainak vallásos érzületére hasson. Ébresztészen növendékeiben figyelmet a természeti tárgyak iránt, hogy azt a látható világból annak láthatatlan alkotójához vezessék, a természeti tárgyak iránti figyelem ébresztés által pedig feladatául tűzze ki magának erkölcsi irányban ellene hatni a szivtelen állat — különösen a mi fájdalom, a gyermekek közt nagyon elterjedt — a madárkinzásnak, a madárfészkek fosztogatásának és az élőfák durva és erőszakos rombolásának.

Legyen egyik főcélja továbbá a tanítónak, hogy tanítványait folytonosan foglalkoztassa, nehogy az iskola unottá váljék. Honnan vegye azonban a tanító azon tárgyat, mellyel a gyermeket folytonosan foglalkoztassa s miként járjon el, hogy iskolája megunttá ne váljék?

Sem a kül, sem a beltermészetben ugrás nincs, ahol pedig erőszakkal ugrást teszünk, ott hézag marad, minél fogva úgy kell igyekezni, hogy az elméleti oktatásról szép simán térjen át a gyakorlatra, az iskolából a külvilágra, de szembeötöl ugrás nélkül. Ismertesse meg őket a legegyszerűbb háztartással. Iskolászerű és az egészségre jótékonyan ható foglalkozás a kertészet. Oktassa a fiukat a gyümölcsfa tenyésztésben, a leányokat a konyhakertészetben és virág ápolásban, s ezen foglalkozást a gyermekek nemcsak örömmel végézik, hanem tömegesen részt véve, szórakozva tanulják.

Ezzel azonban nincs az mondva, hogy a

néptanító ipar-irányban működjék s növendékét kész gyakorlat emberévé tegye, mert erre sem ideje, sem tere nincsen. Elégedjék meg azzal, ha a természettől adott lehetőségeket párbuzamban műveli, a külvilág vizsgálására serkenti, abba mintegy bevezet, hogy midőn szárnyai alól ki bocsájtja a növendékeket, azok ismerjék a teret, melyen állanak, azon biztosan haladhassanak s magukat a körülményekhez alkalmazni tudják. Ha ezt elérte a tanító, akkor megfelelt azon hivatásnak, hogy tanítványait munkára szoktassa, mely elűzi az unalmat és semmiútjában megjelenő sok gondolatokat.

S ha mindezekért a munka embere a mindennapos rúd labalauzással találkoznék, legyen elnökö és békéltető. Munka'kodjék tovább is kitartással és szerénységgel, ha nem is zengenek neki hozsonmákat, ha nem is bír lángésszel, azért megfellelhet hivatásának minden oldalról sőt jobbra, ha óvakodik a génius inspirációjában való bizalomtól, mert a reális sikerhez csak szorgalom és fáradhatlan kitartás által jutunk.

Tűzoltók mulatsága.

"A szarvasi népligetben mulatnak a tűzoltók. És a külön épületben énekelnek a Jambók."

Örömmel és meglelégedéssel élveztük végig tűzoltóink kifogástalan mulatságát, mert mindenütt és mindenben tapasztalhattuk, hogy azon férfiak kik, ha a sors kéréllhetlen keze úgy kívánja, hogy saját életük kockázatásával mentsek meg felebarátjaikat, vagy azok holmiját, megteszik, megmutatják azt is, hogy a csendes polgári életben szórakoztatni is tudják felebarátjaikat.

Egyszerűségükhöz mérten mindenben egyszerűek voltak s éppen ez az, mi szerénységüket mindenben jelképezte. A nevetető bohóságokkal karöltve jart komoly faldatuk egy szórakoztató, de annál tanulságosabb mulatványa is. Szóval mindenütt és mindenben a fegyelem, az ügyesség, a czélszerű vezetés meglátott, mi egészben az egyet, egyenkint annak tisztviselőit élükön Gróf Bolza Géza főparancsnokkal, hű tükörként állította szemünk elé.

Delután 2 órakor fogadták testületileg a Mező-Túrról érkező bajtársakat s zeneszó kíséretében bevonultak a községházára, hol is Bolza Géza gróf főparancsnok fogadta egy pár szívélyes szóval a vendégeket. Nemsokára rá volt a kivonulás a népkertbe. Igazán nevetető, de annál actualisabb volt a menetben a kínai követek parodizálása. Egy szamarak által vont szekeren állt az egyik kínai követ-jelölt, a másik és hivályok által vont szekeren pedig az ellenjelölt. Ezek után következett a szarvasi fűvözenekar, kiket a tűzoltók szép, fegyelmezett csapata követett s zárta be az ezernyi ember kíváncsi szeme által kísért menetet.

Kiérve a ligetbe, kezdetét vette a tulajdonképpeni néptüncpély. Legelső volt, hogy tűzoltóink között szolgálói érdemek osztottak ki, mely kitüntetésben a következők részesültek: Gräbenhoffer János, ifj. Gaál János, Podani Mihály, Neuhäuser János és Reviljak János 5 évi hű ügybuzgóságuk megerdelt jutalmául.

Ezután következett a táncverseny, miben a kitűzött díj 3 tajték pipa és 3 selyemkendő volt. Győztesekként a következők kerültek ki: Janurik Annuska Gróf János-sal, Jancsó Zsuzsika Kostyálék Györggyel és Melis Annuska Povazsny Györggyel.

Jött a kínai követek választása, a mikor is Tóth Lajos antiszemita és Forster Károly tót jelölt (Papanek Dani) elmondották sok elmésséggel megszerkesztett programbeszédjüket, folytonos kacagásban tartva a közönséget.

Most következik az egész delután komoly es legszelb pontja az Eberhardt-féle oltószere bemutatása. Két forgácsból összerakott maglya állott egymással szemben. Az egyik le lett ötvve a nevezett szerrel, a másikat pedig meggyújtották s daczára annak, hogy a szél a lángot mind a szerrel leöntött maglyára hordta, az vagy husz percig állott ellen az iszonyu tűzáramlatnak. Sajnos azonban, hogy a program másik pontját bemutatni nem lehetett. A cél ugyanis az volt, hogy ettől nem messze felállított másik két maglya közül az egyiket tiszta vízzel öntik le s összehasonlítást tesznek, hogy ez meddig fog ellentállani.

De közben egy igen kellemetlen körülmény állott be. Ugyanis az újtemplom toronyőre, mit sem tudva ezen kísérletezésről, meg látta a tüzet és felre verte a harangot, mit a kath. toronyőr is átvett s a városban

levőket a vészjellel felzaklatva arra készítette, hogy a füst irányában szaladjanak s így a liget tele tartottak. Közben a ligetben levők között is elterjedt a rémhír, s azok a váro. felé igyekeztek s a nagy zürzavarban azt sem tudta az ezernyi nép, hogy ki merre szaladjon, mit tegyen.

Körülbelül tíz percnyi kétséges helyzet után meggyőződött a közönség, hogy az egész tévedésen alapszik s így egy része megnyugodva visszatért a kertbe, nagyobb része azonban felzaklatott kedély állapotban haza ment. Ilyen körülmények között azután az összehasonlítást megfenni nem lehetett. Ezzel a déutáni mulatság végetért, megjegyezve hogy egész idő alatt kedves es szép clarásító lányok, névszerint: Holcz Elvira, Perezel nőverek, Kiss nőverek, Forster Ilona, Jancsik Erzsike kiálgtatták megvételre csinosabbnál csinosabb árucikkjeikkel.

Nyolcz órakor kezdetét vette a tánc, mely bele nyult egészen a hajnali órákba. Az első négyest 50 pár táncolta. Egész éjjel a legpajzánabb jókedv uralkodott s mindenki azon hű óhajjal távozott, hogy bár csak minél többször rendeznének derek tűzoltóink ilyen kedves sikerült mulatságot! meg fordítva a Jambók alkalmi dalát, hogy ne csak a közönséget, hanem derék tűzoltóinkat is az Isten még számtalan évig éltesse.

Felülfizettek: Gr. Bolza Géza, 32 k. Gr. Bolza Pál, 30 k. Gr. Csáky Albin, 20 k. Dr. Sziraczký János, 10 k. Dr. Salacz Oszkár, 15 k. Szirmay L. Árpád 4 k. 60 f. Harmati János, 4 k. Ponyiczky Máté, 4 k. Reizman Adolf, 4 k. Mikolay Mihály, 3 k. 60 f. Forster Karoly, 3 k. Szücs Imre, 3 k. Medvezky József, 2 k. 60. Litauský Pál, 2 k. Balla Sándor, 2 k. Sterbetz Gábor, 2 k. Begner István, 2 k. Varga Sándor, 2 k. id. Sziraczký János, 2 k. özv. Törsök Ádámné 2 k. Liskó János, 2 k. Réthi Sándor, 2 k. Robitsek Sándor, 2 k. Dr. Fuksz Ignác, 1 k. Chovan Károly, 1 k. Baginyi Pál, 1 k. Perezel János, 1 k. 50 f. Blaskó János, 1 k. Dr. Glázner Adolf, 1 k. Rozgonyi István, 1 k. Pietnik József, 1 k. Holéczy Gusztáv, 1 k. Csapó Soma, 1 k. Molitóri-z N, 1 k. Kresmarik Endre, 1 k. ifj. Salacz Ferenc, 1 k. Pöhl Gábor, 1 k. Melis György, 60 f. Ponyiczky N. 60 f. Silberstein Ignác, 60 f. Deics N. 60. f. Kresmarik János, 60 f. Hajjas Imre, 40 f. N. N. Fejker K. 40 f. Salacz József, 30 f. N. N. 22 f. N. N. 20 f. Podani Mari, 20 f. N. N. 20 f. Harmati Jánosné 20 f. Összesen 177 k. 02 f. Fogadják a t. felülfizetők őszinte köszönetemet az egyet nevében. Mayer egyf. pénztáros.

HIREK.

— **Őszi közgyűlés.** Békésvármegye törvényhatósága október 1-en tartja rendes őszi közgyűlését, mely alkalommal, Olah György elhatározásával megüritült főügyész által is be fog tölteni.

— **Főispánunk esküvője.** Közszeretében álló főispánunk O méltósága dr. Lukács Győ gy ur f. hó 11-en tartja nászünnepélyt O méltósága Perényi Madoly barónóval.

— **A szarvasi főgymanasiumban** az 1900-1601-iki tanévre beiratkozott háromszáznolczvan tanuló, s így az idei létszám a mult évinél, mely a négy százat meghaladta, kisebb.

— **Táncvigalom.** A szarvasi besorozott iparos utczok f. évi szeptember 23-án az Árpád szálloda dísztermében zártkörű táncvigalmat rendeznek s tekintettel arra, hogy kik állanak a rendezőség élén bátran merjük remélni ezen mulatság sikerét.

— **Békésvármegye a párisi kiállításon.**

Alábbi részletezett kimutatásból örömmel konstataljuk hogy a párisi világversenyből vármegyénk is babérokkal került ki, még pedig oly eredménnyel a milyennel nem sok megye dicsekedhetik. 6 drb. arany érem 3 drb. ezüst érem 3 drb. bronz érem 3 drb. elismerő oklevél a nyertesek különben: 29. alcsoport. (Közmunka-tervek) rajzok, minták.) Elismerő oklevél: A Sebes-kőrösi ármentosító társaság. Közreműködök elismerő oklevele: Pekanovics Imre (Sebes-kőrösi vízszabályozó társulat.) 35. alcsoport. (Mezei munkák és mezőgazdasági gépek.) Elismerő oklevél: Péter Endre (Szeghalom.) 37. alcsoport. (Mezőgazdasági munkák és eszközök.) Aranyérem: Almásy Dénes gróf (Gyulavári.) 38. alcsoport. (Mezőgazdaság, Gazdasági statisztika.) Aranyérem: Almásy Dénes gróf. 39. alcsoport. (Mezőgazdasági termények.) Aranyérem: Almásy Dénes gróf. 41. alcsoport. (Hasznos rovarok és termékei.) Elismerő oklevél: Órosházi kertészeti tanintézet. 43. alcsoport. (Kertészeti és fa-tenyésztési czikkek.) Bronzérem: Kertészeti tanfolyam Orosháza. 52. alcsoport. (Vadászat.) Aranyérem: Almásy Dénes gróf (Gyulavári), Weinckheim Frigyes gróf (Kigyós.) 61. alcsoport. (Likőrök, különféle szesz italok, ipari szesz.) Elismerő oklevél: Weinckheim Frigyes gróf (Borossebes.) 64. alcsoport. (Kohók hamorok.)

Elismerő oklevél: Weinckheim Frigyes gróf (Borosebes.) Közreműködők bronzéremre: Stach Ede (Weinckheim gróf borossebesi vasgyára.) 68. alcsoport. (Butorok-Ezüstérem: Reisz és Porjesz (Bésés-Csaba.) 85. alcsoport. (Ruházati íjar és szabóság.) Bronzérem: Horváth Pál (Oroszháza.) Elismerő oklevél: Molnár István (Oroszháza.) 98. alcsoport. (Kefekötés, kosárfonás.) Ezüstérem: Tafler Jakab (Oroszháza.)

Értesítések. Mindazon mentulajdonosok, kik eladó mén lovaikat megvétel végett az általi lótenyésztézetek részére felajánlották, ezennel értesítve őket, miszerint a bejelentett teljes körű méretek bizottságai megsemmisítése és esetleg megvásárlása a következő helyeken és napokon fog eszközöltetni és pedig:

- 4. Kisújszálláson " " 18-án
- 15. Hódmezővásárhelyen " " 26-án
- 22. Békés Csabán " " 6-án
- 23. Budapesten október hó 10 és 11-én a Tatter-

sal helyiségekben tartandó menővásár alkalmával. Ezzel kapcsolatban figyelemesztetnek a mentulajdonosok arra is, miszerint szabadságukban áll ménlovaikat a fentírt vásárhelyek bármelyikére elvezettetni. Az elővevési hely és ideje iránt kellő tájékoztatást a vásár napján az illető vásárhely hatósága fogja a kérdezősködőknek megadni. A megvásárolt ménlovak a helyszínén fognak azonnal átvételni, vételáruk pedig az eladó által megnevezendő kir. ad hiátalnal esetleg csak 1901. évi január hó folyamán fog folyóvá tételni. Budapest, 1900. évi augusztus hó 17. én. M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Szinészet.

Szép számú közönség jelenlétében került színpadra szeptember 1-én Audran kitűnő operettje „A baba” melynek összhangzatos, jó előadásával színészeink élvezetes estét nyújtottak a jelenlévőknek, különösen kitűnő a czím szerepszen Forrai Ferike, szüppártoló közönségünk kedveltje, ki valóban bámulatra méltó ügyességgel töltötte be a „baba” nehéz szerepét s érdemes volt a tisztelőitől kapott két csokorra. Jól alakított Lányi Editt is, kedvesen, természetesen naiv-ággal adván Lauclet novicius szerepét s szintén csokorral lett kitüntetve. Jól játszottak meg kisebb szerepökörükben Pintér Imre, mint Maximin atya, Szilágyi Dezső és Bérczi Gyula.

II. évf. a „Gyurkovits leányok”-at látták. Valami bágyadt hangulat vonult végig ezen előadáson. Talán P. Szép Olga betegsége okozta ezt, kit igazán nem értünk, miért győzti magát a saját akaratából vagy a directióból? Ha az igazgatóságából, lépjen fel erőlyesen az orvos, ha pedig a saját akaratából, nem mulasztathatjuk el figyelmeztetni, hogy ezzel nemcsak egészségének, hanem annak a jó hírnevének is árt, a melyet előző feljuttatásával szerzett nálunk. Szóhner, mint Mici, nyilvánvalóan kedves volt. Ez alkalmat alkalmából meggyőződhetünk arról, hogy tehetséggel állunk szemben, melynek csak gyakorlat és tanulás kell, hogy teljesen kifejlődjék. Csúpan több természetesség, discretébb játék az, mit szerepszen a kisasszonyok ajánlhattunk volna. Hogy Balla Horkay hálás szerepszen nem nyújtott valami jó alakítást, azt talán inkább szerepszen tudásának, semmint tehetségének voltának tudhatjuk be. Nagy hátránya még ennek az igazán képzett, tanult színésznek, organumának hibás volta. Nagyon keveset mutatott Peterdy, Radványi szerepszen. Nagyon jó lett volna, ha Peterdy vagy Balla megtanultak volna azt a szép magyar táncot, a melylyel Molnár oly nagy sikereket ért el a Magyar Színházban, s nálunk is. Nem lett volna közönségünk hálátlan a fáradságért. Váradon bizonyára követelni fogják. Föltétlen elismeréssel kell adoznunk Benkő Jolánnak, ki mint Gyurkovitsné nyújtott korrekt alakítást. Bérczi, mint Jankó, tótinas, ugyesen és sikerrel használta ki kis szerepszenek comicus vonásait.

Kedden „Az Első Vihar” került színpadra, mely, hogy a Nemzetiben annak idején nem esősabban bukott meg, annak egyedüli oka, hogy Hérczeg Ferencz írta. Az igazgatóságot nem értjük, miért kedveskedett nekünk vele. P. Szép Olga ismét mint nagybeteg lépett fel s hozzá még rekedt is volt. Természetes tehát, hogy a társulat e legkiválóbb tehetségű tagja nem nyújthatta azt az alakítást, a melyet tőle méltán lehetett volna várni. Hiába, betegem nem lehet játszani.

Loránty szerepszen nem Erdélyi-nek írták. Egyáltalán nem látszott meg játékán, hogy behatóbban foglalkozott volna szerepszenével. Épenséggel nem tudta megalakítani a mamájáért rajongó, hön szerető fiút kinek naiv, gyöngéd lelkéhez nagy testi erőjárul. Ahol a falusi erjében elbizakodott ficzkót kellett volna csinálnia, a kinek kezéből erőszakkal kell kivenni a lovát, ki mamáját megsértette, ezekben a jelenetekben gyöngyvolt, a hol meg a naiv, gyöngéd lélek jut megnyilatkozásra, ott túl erős volt. S abban a jelenetben a midőn az „Első vihar” az első családás éri, a mikor megtudja, hogy első szerelme tárgya őt nem szereti, annyira tulzott, természetellenes volt játéka, hogy a közönség soraiban kacagást, derültséget keltett. Annál ügyesebben alakította meg Szóhner Olga, a hosszú hajú, rövidszű, rövid látó ideges századvegi asszonyt, a ki cserébe a gardagságért oda adja ifjúságát, boldogságát. Majdnem egyedül áll Szóhner kiről elmondhatjuk hogy szerepszenével foglalkozik. A mikor megtudja hogy edes anyja miben halt el, hogy neki is ez a baja van kezdődő stádiamban, s hogy férje nem szeszjűből de a saját jóvoltáért tiltotta el a tancból, a megtérő, bűnhánó asszonyt oly remekül alakította, hogy a sűrűn felhangzó tapsot méltan megértelmelte. Már kevésbé tudta szerepszenét Balla (Dobó). Sokszor oly kínosan nézett a sugóra, hogy az embe-

szinte megsajnálta. Jobb szerepszen tudással jobbat adhattott volna. A rendező urat pedig tisztelettel kérjük, hogy figyelmeztesse a kellekest miszerint egy dusszagdag ember szobájában festett asztalok nem igen szoktak előfordulni.

Szerdán a „Nebánt virág” adták, ezt a szép zenéjű, de nálunk már soknak és sokaktól látott darabot Keyés, de nagyon lelkes közönség gyűlt egybe a színházba ez este. Sűrűn felhangzó taps és éljen között két név hangzott folytonosan a Lányi és meg a Bérczi. Ragyogó emlék lesz ez az est Lányi színházi emlékei közt. Egy csapásra hódította meg a közönséget. A pályolyokban, a földszinten a diákság sorai közt csak ezt lehetett hallani az ő neve emlitése után „milyen kedves, mily szépen énekel, mily elragadóan játszik”. És most legyen szabad a czitensnak elmondani szerény egyéni nézetét. Nehéz feladatra vállalkozott Lányi a midőn egy Kopácsy, egy Vida s mit tudom tucum én hány elsőrangú színész után e szerepszen ereátását elvállalta. Újat már nem igen alkothat, tehát a régi alakításokat kellett utolérni. Denise szerepszen rendkívül hálás, nehéz rosszul megjátszani de jól, correcte megalakítani az is nehéz. Oszintén megvalva Lányitól a „Kis szökevényben” alakítása után többet, jobbat vártunk. Denise temperamentumos szerepszen teljesen Lányinak való volt. És mégis alig láttuk ebben a szerepszenben a temperamentumos, az egyesen mozgó Lányit. Az ő közvetlen, meleg játéka csak itt-ott csillant fel. Mintha trémázott volna a kisasszony s ennek tulajdonit hatjuk be, hogy különösen első felvonásban bizony nagyon gyöngének mutatta magát, kivéve elsőjelenét, melyet nagyon szépen énekel el. Legerősebb volt a második felvonásban. Ebben ugy játéka mint éneke kifogastalan volt. Leggyöngébb ment a harmadik felvonás. Reméljük hogy legközelebb már ismét a régi temperamentumos Lányit fogjuk látni. Bérczi mint mindig nagy és dicső volt ugy is mint Cselethi az orgonista ugy is mint Floridok a zene szerző. Igazán művészetesen szép alakítást nyújtott. Az utolsó felvonásban a slafrokba kevesebb kevesebb tulzás és a criticusnak nem lenne most kifogása a játéka ellen semmi sem. A többi szerepszenek is igyekeztek az előadás sikerét minél magasabb nivára emelni. Ugy a zenekar mint az énekkar jól interpretálta a szép és hatásos zene-számokat.

Csütörtökön került színpadra „A szultán”, ez. operette. A főbb szerepszeneket vivók a közönség által már meg szokott ügyes játékokkal igyekeztek a felőlők alkotott jó eleményt tartaranni. Jól játszott B. Csik Irén, mint a szultán, Forrai Ferike nagyon kedves volt Bolnane szerepszenben, szépen is énekelte. Bérczi ugyes játékkal az általános elismerést ugya megzerepte magának. Különben adták Szilágyi Bimbasi s Erdélyi Bilitol bass szerepszenét.

Penteken ifjúsági előadás képen adták Moller kitűnő vígjátékát „A Fősvény”. Hibaszámunk kell azonban nem csak egyes szerepszeneknek végtelen hangy játékát, hanem a rendezést is. Itt hiszen szép dolog megragadni mindenben a történeti hangulat, de azt hisszük, hogy a mai öt perces felvonásokhoz szokott közönségünk trémést engedte volna a három egység pontos betartása azon rövid pihenőidőre melyek lehetővé teszik, hogy egy két órást folytonosan egy helyen való ülés, felelet s tészt egyaránt jarasító előadás elne forduljon. Aztán meg a hogy Szarvasi Sándor játszott az botrány! A közönséget nem ismerő, tehetségtelen színész, olta elemelt (Szarvasi) szerepszen A sugó segítségét varca folytonosan akadozik, mely szerepszenének adva kifejezve a figuratius ember beszédjét hallgatva midőn midőre haragjért harezol vesz kedik. stb. stb. De ezen a rendezés Szarvasi fuzs játéka a „Fősvény” szerepszenek midőre elhatszásával Szilágyi Dezső. Az előadásban szarvasi művészetével maratta be a közönséget, midőre a kék pénérci elő hárapagat. Jól játszott Balla Katalin Velethi s Bérczi Gyula Jakab midőre szerepszen. B. Erdélyi a „Gyurkovits” adták egy. Jelenetben színész kerülnék: vasárnap arányon a „Fősvény” botrány énekes-botrány, este a „Fősvény” népszármú hűtlon „Idegesek, vagy én?” midőre egy házban. Vígjáték, kedden „Képp” operette, sőt midőre „Hírszemel fuváros” színmű esztendőben „Király Eszter” operette penteken „Oshello” tragédia, szombat Szarvasi operette.

318 tá.

Szarvas közység előljárói.

1900.

Hirdetmény.

Értesítetik a közönség, hogy a népkerti szőlő termésnek kilogrammonkénti elárúsítása a községi tanács 318/1900 számú határozata alapján elrendeltetett.

A szőlő ára kilogrammonként 10 fillérben állapítatott meg s annak kimérésével Viszokk András községi eskü lt kert felügyelő ellenőrzése mellett Magyar János községi vizezellér bízott meg.

A kimérés f. hó 10-én hétfőn kezdődik és napoként reggel 9-12 d. u. 2-5-ig tart a népkerti esősz házban.

Szarvas 1900 szeptember 7-én.

Az előljáróság nevében:

Salacz József

Melis János

h. első jegyző.

bíró.

7627. ikt. sz.

Szarvas nagyközség előljárói.

1900

Hirdetmény.

Értesítetik a közönség ez uton is, hogy a sertésekre elrendelt zárlat feloldatott, a sertés felhajtás a kedden tartandó heti vásárra és egyébkénti elárúsítása engedélyeztetett.

Szarvas 1900, szeptember 7-én.

Az előljáróság nevében:

Salacz,

Melis,

7628

Szarvas nagyközség előljáróitól.

900 ikt. sz.

Hirdetmény.

Értesítetik a közönség, hogy a népkert melletti herés f. hó 11-én kedden reggeli 9 órakor fog a helyszínen árvereltetni.

A czigányéri legelő pedig f. hó 14-én pénteken reggel 9 órakor a községi háza tanácsstermében fog árverezés útján eladatni.

Szarvason 1900. Szeptember 7-én.

Az előljáróság nevében:

Salacz,

Kovács,

h. első jegyző.

t. bíró.

Nyiltér. *)

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermekeket és felnőttek egyaránt fenyeget a jarványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

M O H A I

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dus szénsavtartalmánál fogva specifikus övszer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező és összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatvan be szénsavánál fogva gyomor és bél betegre: a gyermekek lázas megbetegedésnél pedig nélkülözhetelen, hűtő hagyható és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borviz. —

A mohai Agnes-forrás
kezelősege.

Főraktar:

Édeskuty L.

es. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Helybeli főraktar:

Csápó Soma fűszerüzletében ugyan itt kapható Kőbányai Királyfürdő részv. társaság. „Király sör” a mely legjobb kellendőségnek örvend.

19-21.

*) E rovatban közölttek nem vállal felelőséget a szerk.

Felelős a szerkesztésért **Sámuel Adolf.**

Időjárati jelentés 1900 aug. 31-ig

Nap	Csapadék 24 ó. alatt mm.	Hőmérséklet C.				Jegyzet Az eső kezdete és vége
		7 ó. reg.	12 ó. d.	19 ó. este	0. közp.	
1		14.2	22.4	15.5	17.7	
2		14.5	23.0	17.8	18.4	
3	8.6 eső	17.0	18.0	15.1	16.7	d. u. 2 ó 3 ó megszaki- tással és éjjel eső
4		13.0	17.6	11.6	14.1	
5		12.0	21.5	15.0	16.2	
6	eső nyoma	14.0	17.0	15.5	15.5	d. u. 4 ó eső nyoma
7		14.2	23.0	13.6	16.7	

Szarvas 1900. szept. 8.

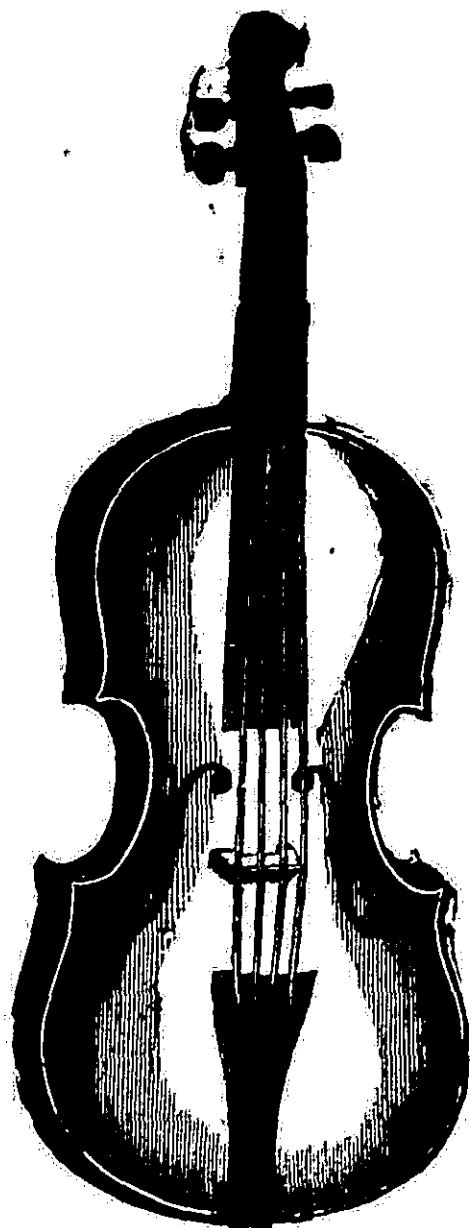
Plenczner Lajos.

Kitüntetés:
Arany éremmel az 1900. párisi világkiállításon az összes versenyzők között a hangszerek csoportjába Hadsereg szállításért ezüst éremmel.

STOWASSER J.

cs. és kir. hangszergyáros,
a cs. és kir. hadsereg és a m. kir. honvédség
egyedüli szállítója.
BUDAPEST, II., Lánchíd-utca 5. szám.

Iskolai és mesterhegedűk vonóval
Gordonkák, nagybőgők vonóval
Fuvolák, szárnykürtök

Ósi magyar tárogató szabálmazva
Csémbalmok
Elpusztíthatatlan, lejtendő erős hangu harmónikák.

Egy finom hegedű vonóval és tokkal 7 forint.
Templomi és más zenekarok részére szükséges

Fúvó és vonó hangszerek

előnyös fizetési feltételek mellett, legjutányosabb árban szállítanak. Községi dobok, a legjutányosabb árakon. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve, Harmónika árjegyzék külön kérendő. Magyarország legnagyobb fúvó-, vonó- és ütő hangszergyára. 1-12

6363. Szarvas község előjárótól.
1900.

HIRDETMÉNY.

Alólirott községi előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy a f. év tavaszán, hozzá értő aradmegyei szőlő munkásokkal, riparia portalis amerikai alanyon 36,000 drb fás ojtványt készítettett és pedig:

a) borfajok:

1. Olasz rizling . . . . . 4247 drb
2. Kadarka . . . . . 6167 "
3. Bakator . . . . . 3000 "
4. Mézes fehér . . . . . 3900 "

b) csemege fajok:

5. Museat Alexander . . . 1580 drb
6. Chasseias rouge . . . . 7450 "
7. Museat Hamburg . . . . 2350 "
8. Chasselas musque blanc (passatutti) . . . . . 7306 "

Összesen: 36000 drb

Ezen ojtványok a f. év őszén fognak kiválogatni s az előjáróság által szarvasi szőlőbirtokosoknak előállítási áron eladatni.

A szarvasi szőlőbirtokosok közül csak azok tarthatnak igényt a kedvezményre, a kik ojtványok eladásával üzletszerűen nem foglalkoznak.

Vidéki szőlőbirtokosok részére adandó ojtványok ára külön fog megállapítani.

Eladásra csak jól összeforrott s kifogástalan gyökérzetű I-ső osztályu ojtványok kerülnek.

Megrendelések már most előjegyezhetők a községi pénztárnoknál s az ojtványok ára átvétel előtt ugyanott fizetendő ki.

Szarvas, 1900. július 26-án. 7-12

Az előjárók nevében:

Salacz József,
h. első jegyző.

Melis János,
bíró.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ

feld-, szőlő- és gyümölcsfaiskola tulajdonos

Borkereskedése Czegléden.

Szállít:

Ó homoki fehér

borokat év és minőség szerint

22-24-28-32-36 forintért.

Kétszer fejtett homoki új-borokat

18-20-22-24-26-28 forintért.

Törköly-pálinkát 70-75-80 forintért.

Hordót is ad és eladási árban vissza is veszi azt.

! Tessék. borárjegyzéket kérni!

Tüzifa szállítás!

Van szerencsém értesíteni Szarvas és vidéke n. é. közönségét, hogy a legjobb minőségű 2 éves kiszáritott tűzifát a szarvasi vasutállomáshoz bérmentve szállítok a következő árak mellett:

Gyertyánfa hasáb	75	trt
" dorong	65	--
Prima bükfa hasáb	66	--
Bükfa hasáb	62	--
Vegyes dorong	59	--
Cserhasáb	67	--
Tölgyhasáb	65	--

mely árak egy waggon, azaz 10,000 kilogramm fiáért értendők. Megrendeléseket mindenkor a legnagyobb készpénzzel azonnal teljesíték, melyek levelezőlapon direkt hozzám intézendők.

Tisztelettel

Lehoczky Mihály, tűzifa nagykereskedő.

B.-Csabán.

4-8

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

"Columbia-Drill"
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék.

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek
2¹/₂ egész 12 lóerőig, szalmakaszalók, továbbá járgány-cseplőgépek, löhene-cseplők, tisztító-rosták, aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletek árjegyzékben. Mind. néma ingyen és bérmentve küldünk.